

РОЗДІЛ 1 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

УДК 373.2.015.311-028.42]:379.29

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2021.2.1>

Володимир АНТОНЮК

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська область, Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-6080-8728

Бібліографічний опис статті: Антонюк, В. (2021). Формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі засобами дидактичних ігор. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, 3–9, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.2.1>

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР

Масове охоплення дітей суспільним дошкільним вихованням дає можливість практично забезпечити наступність і неперервність у навчально-виховній роботі дошкільного закладу і школи. У центрі уваги школи – формування в учнів пізнавальної активності, творчих здібностей, готовності і уміння самостійно працювати. Вироблення у дітей навичок читання, письма, лічби не втрачає свого практичного значення, проте вони підпорядковуються завданням навчити дітей спостерігати, бачити й знаходити залежності, порівнювати, зіставляти, робити доступні висновки і узагальнення.

Отже, одне із завдань дитячого садка визначається як потреба підготовки дітей до навчання, так і виявлення можливостей дітей до більш високого рівня інтелектуальної діяльності.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку, готовність до навчання, дидактичні ігри.

Volodymyr ANTONIUK

PhD in Pedagogy, Senior Lecturer at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli ave., Lutsk, Volyn region, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0002-6080-8728

To cite this article: Antoniuk, V. (2021). Formuvannia hotovnosti ditei starshoho doshkilnoho viku do navchannia v shkoli zasobamy dydaktychnykh ihor [Formation of readiness of children of senior preschool age to learn in school by means of didactic games]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, 3–9, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.2.1>

FORMATION OF READINESS OF CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE TO LEARN IN SCHOOL BY MEANS OF DIDACTIC GAMES

Mass coverage of children with public preschool education makes it possible to practically ensure continuity and continuity in the educational work of the preschool institution and school. The focus of the school is the formation of students' cognitive activity, creative abilities, readiness and ability to work independently. The development of children's reading, writing, and numeracy skills does not lose its practical significance, but they are subordinated to the task of teaching children to observe, see, and find dependencies, to compare, contrast, and make accessible conclusions and generalizations.

Thus, one of the tasks of the kindergarten is determined both by the need to prepare children for learning and to identify opportunities for children to a higher level of intellectual activity.

Key words: children of senior pre-school age, school readiness, didactic games.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Завдання дитячого садка полягає в підведенні дітей до опанування основами наук. Це можливе завдяки новому підходу до відбору і систематизації знань про навколишню дійсність для дошкільників, який закладено в Концепції дошкільного виховання та Базовому компоненті дошкільної освіти. Психологами і педагогами доведено, що діти з 5-6 років здатні усвідомлювати основні закономірності і взаємозв'язки в природі та суспільстві, коли вони подані в образній формі та ґрунтуються на конкретних уявленнях.

Сучасна школа вимагає від дітей, які вступають до першого класу, досить складних форм розумової аналітико-синтетичної діяльності, більш високого рівня розвитку морально-вольових якостей, любові до праці, працездатності, а також спеціальних знань та вмінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Проблемі формування готовності дітей до школи приділено значну увагу в дослідженнях Л. Артемова, Л. Божович, О. Запорожець, Я. Йірасек, О. Леонт'єв, О. Усова. В Україні проблему формування готовності дітей до шкільного навчання досліджували С. Макаренко, С. Мартиненко, Н. Стадненко та ін. Вони розглядали проблему формування готовності дітей до школи в її соціальному, мотиваційному, інтелектуальному та емоційно-вольовому аспектах.

Формулювання мети статті та завдань. Мета наукової розвідки – описати технологію використання дидактичних ігор для формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі.

Виклад основного матеріалу. О.П. Усова, яка вважала, що дошкільний вік – важливий період у загальному ході розвитку дитини, тому, що саме в цей період закладається основний фундамент її основних здібностей. Тому вона вважала необхідним максимально використовувати всі можливості даного віку, враховувати індивідуальні особливості дітей, психологічні закономірності їх розвитку. Виключно важливе значення надає вона критеріям, якими необхідно керуватися, розробляючи програму навчання в дитячому садку, а саме:

– зміст навчання повинен бути таким, щоб дошкільники в межах своїх можливостей одер-

жували достовірні відомості про оточуючу дійсність. У той же час ці відомості повинні допомагати розвитку дитини, її розумових здібностей;

– у програмі навчання важливо встановити зв'язки, відношення, залежності між явищами суспільними і природними. Слід відібрати такі відомості, які забезпечують найбільший виховний ефект, найбільший розвиток здібностей, вмінь узагальнювати, самостійно відшукувати зв'язки і взаємозалежності на основі засвоєних знань;

– знання повинні бути побудовані у вигляді чіткої системи;

– система знань дошкільнят повинна будуватися з урахуванням специфічних вікових особливостей, тому вибір їх необхідно увесь час координувати з ходом фізичного і психічного розвитку дітей. Знання, з одного боку, повинні відповідати вже досягнутому рівню розвитку дітей, а іншого, – всебічно сприяти їх подальшому інтелектуальному і моральному росту;

– порядок, згідно з яким будується програма, повинен відображати не зовнішні обставини (доступність тих чи інших об'єктів спостереження), а простоту і складність тих уявлень, якими оволодівають діти [24, 396-406].

Розглянуті вимоги до навчання дітей зумовлені їх віковими можливостями. Відомий психолог О.М. Леонт'єв підкреслював, що багатство інформації, яку дістає дитина про природу і суспільне життя людей та інші умови сприяють прискореному фізичному й розумовому розвитку підростаючого покоління [3].

Дамо характеристику дидактичним розвиваючим іграм у системі підготовки дитини до школи. Засновником дидактики дошкільного дитинства, вважають чеського педагога Яна Амоса Коменського, який вважав, що ті здібності, якими всі діти володіють від народження, є дарунками Бога; але в той же час він правильно вказував, що розвиваються вони тільки в процесі виховання. Я.А. Коменський вірив у велику силу виховання і стверджував, що завдяки йому "з будь-якої дитини можна зробити людину". Правильне виховання, за Коменським, повинно бути природовідповідним: слід навчати всіх дітей і всьому, бо людина є часткою природи, і все в природі підкорено єдиним універсальним законам. Тому він відстоював ідею загального виховання для бідних та багатих, для хлопчаків та дівчаток.

Гру Я.А. Коменський розглядав як необхідну для дитини форму діяльності. Вимагав, щоб батьки не заважали дитині грати, а й самі брали в іграх участь, спрямовуючи дитину в потрібному напрямі. Видатний педагог вказував на виховну роль гри в справі встановлення контактів з однолітками. Також великого значення він надавав роботі з розумового розвитку дітей у зв'язку з їх підготовкою до школи. Однією з ознак готовності до школи (за "Материнською школою") є оволодіння системою знань за основними напрямками (риторика, арифметика, геометрія, хронологія, географія) [5].

Засновником перших дитячих садків був німецький педагог Фрідріх Фребель, який дивився на дитину як на носія Божої сутності, як на істоту, що розвиває в собі Божий початок. Дитина від природи наділена 4-ма інстинктами: діяльності, пізнання, художнім та релігійним. Ядром педагогіки дитячого садка Фребель слушно вважав гру. Гра для дитини, на його думку, це – інстинкт, основна діяльність, стихія; вона – її особисте життя. В грі виражається внутрішній світ дитини через відображення зовнішнього світу. Фребель широко використовував гру як засіб морального виховання: він вважав, що дитина стверджується в правилах та нормах поведінки, тренує свою волю. Ігри сприяють розвитку уявлення та фантазії [5, с.33].

Фребель розробив систему вправ та спостережень, спрямованих на встановлення закономірностей, співставлень уявних форм пізнання з формами життя. З метою реалізації цих завдань в ранньому віці й дошкільному Фребель створив 6 дарунків, що є основою для перших ігор дитини:

1-й дарунок. М'які, бавовняні, різнокольорові м'ячі – червоний, жовтий, жовто-гарячий, зелений, синій, фіолетовий та білий. Кожен з м'ячів на мотузці. Цей дарунок дає можливість ознайомитися з кольором, просторовими уявленнями, ствердженням та запереченням (є – немає).

2-й дарунок. Дерев'яні куля, кубик та циліндр (діаметр кулі, основа циліндра й сторона кубу однакові). Цей дарунок знайомить з різними формами. Кубик є протилежністю кулі; куля є символом руху; куб є символом спокою, а циліндр суміщає властивості кулі та куба.

3-й дарунок. Куб, розділений на 8 кубиків (куб розрізаний навпіл, а кожна половина

на чотири частини), Завдяки цьому дарунку дитина отримує уявлення про ціле та частини, що його утворюють.

4-й дарунок. Куб, розділений на 8 пластинок (довжина дорівнює стороні куба, а товщина 1/4 цієї сторони). Цей дарунок дає змогу винаходу будівельних комбінацій.

5-й дарунок. Куб, розділений на 27 маленьких кубиків, при цьому 9 з них розділені на більш дрібні частини.

6-й дарунок. Куб, розділений на 27 кубиків, більшість яких розділена на частини, пластини, по діагоналі тощо.

Елементи "дарів" Фребеля можна застосувати в сучасних конструкторах та розвиваючих іграх для дошкільників. Крім цих дарунків Фребель пропонував давати дітям надалі додатковий будівельний матеріал, наприклад арки, а також проводити заняття з ліплення, малювання, ігри-заняття з паличками, з плетінням [5, с.40].

О.В. Запорожець вивчав вплив гри на розвиток моторики, що теж важливо для підготовки дитини до школи. Він прийшов до висновку, що гра, при відповідній організації, створює гарні умови для розвитку та вдосконалення рухів дітей-дошкільників. Аналізуючи питання про причини та характер впливу гри на розвиток моторики дітей, він показав, що хоч складні рухові уміння засвоюються дитиною не в грі, а шляхом прямого навчання, але саме в грі вони вдосконалюються. Це відбувається завдяки тому, що в грі рухи із засобу досягнення результату перетворюються в самостійну мету активності дитини, стають вперше предметом її свідомості. Взяти на себе роль, дитина свідомо намагається відтворити рухи, характерні певному персонажам [2, с.78].

Темі ігрової діяльності дітей дошкільного віку приділяла увагу Л.В. Артемова. Особливу увагу вона, звертала на дидактичні та театралізовані ігри. Дидактичні ігри створені для навчання дітей через гру. Головна особливість їх в тому, що завдання пропонується дитині в ігровій формі. Діти граються не підозрюючи, що оволодівають якимись знаннями, навичками дій з певними предметами, навчаються культурі спілкування один з одним. Колективна дидактична гра складається з:

- пізнавального та виховного змісту;
- ігрового завдання;
- ігрових дій;
- ігрових та організаційних дій [1, с.47].

В побудові дидактичних ігор виділяються кілька ситуацій:

1. Діти індивідуально, незалежно один від одного виконують ігрові завдання: "Вдягнемо ляльку на прогулянку", "Чарівний мішечок".

2. Діти, виконуючи завдання ігрове, вступають в контакт один з одним: "Знавці", "Бережи предмет".

3. Більш складні ігри з двома формами взаємодії – в середині групи та між групами: "Підбери пару". А також ті ігри, в яких діти виконують завдання одночасно, але мети досягають незалежно від інших: "Мандрівка по кімнаті".

4. Діти розділені на групи, виконання завдання кожним забезпечує виграш всієї команди.

Дидактичну гру, на думку Л.В. Артемової, слід використовувати як ланку між навчальною та самостійною ігровою діяльністю. Вони продовжують навчання. Поряд з тим в дидактичних іграх діти оволодівають специфічними способами ігрової діяльності (ігрові дії, відносини, ролі), які дозволяють самостійно реалізувати своє уявлення як уявлення про навколишнє предметне середовище, діяльність та відносини людей. Л.В. Артемова для старшої групи пропонує такі ігри: "Хто швидше збудує будинок", "Дорожні знаки", "Ким бути?", "Як зробили томатний сік?" "Швейна фабрика", "Де що досягає."

Завдяки дидактичним іграм дошкільники набувають початкових умінь і навичок розумової діяльності, що потрібні для майбутнього навчання в школі. Вивчення процесу класифікації предметних картинок показало наявність у дітей помилок, пов'язаних з узагальненням. Наприклад, на пропозицію педагога дібрати картинку спочатку із зображенням свійських, а потім диких тварин діти віднесли до свійських білку, зайця, ведмедя, а до диких — собаку, kota, коня. Така помилка пояснюється недостатнім рівнем узагальнення понять, невмінням виділити істотні ознаки в окремому предметі, порівняти їх з ознаками предметів усієї групи.

Технологія застосування розвиваючих ігор в процесі інтелектуальної підготовки дітей до школи. Характерною особливістю системи ігор є наявність у них кількох прийомів закріплення засвоєних понять у певній послідовності.

Перший прийом – перелік об'єктів і явищ природи без конкретизації ознак для засвоєння правильних назв. Другий прийом – пере-

лік назв об'єктів і явищ природи з конкретизацією окремих ознак. Важливо при цьому не тільки назвати об'єкт чи явище, а й перелічити деякі його особливості, а також назвати реальні умови, в яких цей об'єкт може перебувати.

У першому випадку використовується об'єкт, який є перед очима дітей, або зображений на малюнку. У другому – пригадуються ті об'єкти, що їх діти бачили під час прогулянок, екскурсій або читали про них, чули розповіді на заняттях. Тут відтворюється уявна обстановка, в якій об'єкт перебував. Цей прийом доцільно застосовувати тоді, коли об'єкти добре знайомі дітям. Третій прийом – уявна сюжетна ситуація як засіб закріплення понять про природу. При цьому уявлення про природу закріплюються на основі сюжету гри.

Насамперед ми виділяємо такі ігри, у яких діти можуть називати об'єкти і явища природи і самостійно розподіляти їх за групами, пояснюючи свої дії. Це ігри типу "Розподіли предмети за групами". Для таких ігор використовується серія картинок розміром 15x20 см, на яких зображені тварини (дикі і свійські), овочі, фрукти, квіти, дерева, усі пори року тощо. Діти в іграх добирають картинку за завданням. Це є здебільшого ігри-подорожі: "Подорож у село", "Подорож на виставку", "Далекі подорожі", "Подорож по місту". Картинки розміщуються в залі або в іншій кімнаті, куди мають йти "мандрівники", що надає їм певної самостійності, посилює інтерес до гри, збагачує ігрові дії. Промовляючи лічилку, діти розподіляються на кілька груп (чотири, п'ять), відповідно до завдань гри. Кожній групі, до якої входить по двоє дітей, дається завдання: одній подивитись, які овочі вирощують фермери і відібрати відповідні картинку, другій – які фрукти ростуть у саду, третій – яких свійських тварин вирощують на фермі тощо. Інші діти чекають "мандрівників", які, повернувшись, розміщують на підставках картинку і розповідають про них, назвавши групу, до якої тварина належить, тобто оперують узагальненими поняттями.

До наступної групи відносили ігри типу "Розкажи все, що знаєш про предмет". Дітям роздаються "картинки-листи", які треба було "прочитати". Це такі ігри, як "Школа", "Пошта", "Магазин", "Овочевий і фруктовий базар", "Відгадай, що це", "Загадки", "Ігри-оповідання", "Автомобіль" тощо.

Третю групу становили ігри типу “Розкажи, що спільного в предметах”. Прикладом може бути гра “Що однакове, а що відмінне”.

Вихователь, посадивши дітей за столом, розставляє на столі різні предмети (овочі, фрукти, квіти тощо) і пропонує знайти, що в них спільного, чим вони відрізняються між собою, і розповісти про це. Вказівкою “спочатку скажіть, чим ці предмети відрізняються між собою, а потім – що в них спільного” встановлюється послідовність розповіді. Діти можуть не тільки слухати товариша, а й доповнювати його, виправляти помилки.

Повторюючи гру, дітям дають по дві “картини-аркуші” з зображенням предметів і пропонують розповісти, чим вони схожі і що в них відмінного, до якої групи належать. Ігри такого типу сприяють закріпленню в дітей умінь аналізувати, синтезувати, об'єднувати предмети в одну групу на основі порівняння і знаходження спільних або подібних ознак.

Порівняння – це новий ступінь мислення, який потребує аналітичного сприймання: щоб порівняти один предмет з іншим, треба вміти розглянути його, виділити основні якості, порівняти їх з якостями іншого предмета.

Таким чином, завдяки ігровому задуму та ігровим діям, не тільки закріплюється навчальний матеріал (знання про об'єкти, їхні назви, ознаки, кількість, положення в просторі), а й збагачується словник – назвами якостей або ознак кількості, положення у просторі, дій, тобто діти практично оволодівають лексикою і граматичними формами мови. Оволодіння поняттями про предмети та їхні властивості, правильне називання їх є основою розвитку мислення і мови. Щоб дидактичні ігри сприяли досягненню поставленої мети, проводить їх потрібно так, щоб вони залишалися справжніми іграми з певними ігровими задумами, діями і правилами, приносили дітям радість, давали змогу виявити свою безпосередність, творчість і самостійність у розв'язанні завдань.

При доборі дидактичних ігор потрібно виходили з того, що дидактична гра має захоплювати дітей, тому ігри добираються і проводяться з урахуванням рівня розвитку дітей та їхнього досвіду. Виконання завдань в іграх пов'язується з подоланням певних перешкод, але має бути посильним для дітей. Подолання цих перешкод і успішне розв'язання завдання приносить дітям велике задоволення.

Пояснюючи гру, ми маємо викликати у дітей інтерес до неї, для цього використовувати сюрпризні моменти. Наприклад: поштар приніс посилку, лялька подарувала дітям мішечок, повнісінький овочів і фруктів, діти з іншого міста прислали листівки, частина дітей відправляється в подорож тощо. Викликає в дітей нетерпляче чекання гри (“Завтра пограємо в цікаву гру”). У процесі гри потрібно намагатися зберегти інтерес до неї, а тому треба надавати дітям самостійності у розв'язуванні ігрових завдань. При цьому дітей потрібно вчити користуватися вказівками, що даються їм під час пояснення гри, і зумовлюють хід розв'язання ігрового завдання та поведінку дітей. Заохочувати потрібно і самих дітей слідкувати за тим, як ровесники додержують правил гри. Це активізує дітей, спонукає їх до виявлення ініціативи у процесі гри та в стосунках між собою. Вихователь приходить на допомогу лише тоді, коли діти допускають помилки, не помічаючи порушень гри, чи не можуть самі розв'язати конфліктну ситуацію. У ході гри вихователь виступає учасником, спрямовуючи її репліками, запитаннями, заохоченнями, щоб регулювати темп гри, адже повільний темп робить гру нудною, а швидкий – збуджує дітей, не дає можливості зосередитись. Тому встановлюється досить жвавий темп, який не викликає поспішності у дітей і утримує діяльний стан гравців. Враховується рівень знань дітей, їх розвиток, інтереси, індивідуальні особливості: одному даються складніші завдання, другому простіші, третьому – повторну вправу.

Велика увага приділяється виконанню правил гри. Саме завдяки правилам дидактичні ігри містять багато можливостей для виховання в дітей умінь жити і діяти в колективі, умінь підпорядковувати свою поведінку нормам співжиття й спілкування з людьми. Зміст правил визначали залежно від ігрового завдання та способу його розв'язування. Одні з них пояснювали, як “прочитати аркуш” (розповісти, що намальовано на картинці), як діяти за сигналом, інші – регулювали взаємини дітей, визначали черговість дій і ходів тощо.

Розвиваючі ігри сприяють розвитку інтелектуальних якостей дитини. За зовнішніми ознаками ці ігри можна поділити на:

1. Механічні (електронні типу тетріс).
2. Настільно-друковані (різні види лото, подорожі за схемами).

3. Словесні ("Що далі", "Що зайве").

За ступенем впливу на розвиток психічних процесів такі ігри можна поділити на:

1. Ігри на розвиток уваги (її спрямованість, обсяг).

2. ігри на розвиток пам'яті,

3. ігри, спрямовані на рівень утворення понять (логічне мислення).

4. Ігри, спрямовані на рівень розвитку мовлення.

Окремо виділяється група ігор, спрямованих на розвиток дрібних м'язів руки дитини. Цю класифікацію ми оформили за допомогою таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Класифікація ігор за спрямованістю педагогічного впливу.

Педагогічна спрямованість гри	Назва гри
На розвиток уваги	"Слухай оплески", "Люстерко", "Друкарська машинка"
На утворення понять	"Що потрібно для рослини", "Хто швидше", "Анаграми"
На розвиток пам'яті	"Що сказав лісовичок", "Що змінилось", "Пройди з заплющеними очима"
На розвиток мовлення	"Ательє", "Магазин", "Ланцюжок слів"
На розвиток дрібних м'язів руки	"Переклади намистини", "Домалой", "Заштрихуй цифру"

У таблиці 2.2. ми наводимо компоненти розумового розвитку дитини, а також відповідно підібрані ігри.

З метою розвитку психічних процесів та розвитку мовлення дітей можна внести зміни в організацію навчальної роботи, а саме:

1. Зміні місця проведення традиційних занять (на килимку, за столами, розташованими літерами "П", "О", "Г").

2. Активній і зацікавленій участі вихователя в діяльності дітей.

3. Включенні навчальних завдань в різні види ігор: драматизації; театралізовані; словесні; рухливі.

4. Проведенні занять у формі гри: "Мандрі до країни Знань", "Пошук скарбів лісовичка", "Допомога Буратіно", "До зайчат у гості".

5. Проведенні екскурсії в школу.

Таблиця 2.2.

Ігри для формування компонентів розумового розвитку

Компоненти розумового розвитку	Назва гри
Рівень утворення понять	"Анаграми в малюнках",
Рівень розвитку мовлення	"Розкажи про послідовні картки"
Загальна обізнаність про оточуючий світ	"Що здивувало ведмежа"
Оволодіння відношенням множин	"Що змінилось на малюнку"
Знання форм, їх відмінностей	"Хто прийшов у гості"
Здатність до диференціації відчуттів, рівень розвитку їх сприймання	"Знайди два однакових"
Здатність до роботи з рукою та олівцем, орієнтування в малому просторі	"Два візерунки", "Склади візерунок за описом"
Вміння класифікувати предмети	"Що взяти до школи"
Рівень розвитку пам'яті	"Яке перше слово"

Також дітям можна запропонувати ігри, які впливають на всі компоненти розумового розвитку:

1. На розвиток пам'яті ("Що змінилось", "Що сказав Лісовичок", "Пройди із заплющеними очима");

2. На знання форм та їх відмінностей ("Розклади фігури", "Хто прийшов у гості", "Порахуй фігури");

3. На оволодіння відносинами множин ("Допоможи Незнайкові порахувати", "Що змінилось на малюнку", "Діти купують іграшки");

4. На вміння класифікувати предмети ("Що взяти до школи", "П'ятий зайвий", "Яка наступна фігура", "Розклади в кошики");

5. На розвиток мовлення ("Ательє", "Магазин", "Ланцюг слів", "Опиши іграшку", "Розкажи про картинку", "Склади послідовно картинку");

6. На загальну обізнаність про оточуючий світ ("В зоопарку", "Що здивувало ведмедика", "Коріння та вершечки", "Екскурсія по місту");

7. На розвиток сприймання ("Хто в якій коробці мешкає", "Побудуємо дім", "Де сховалась проста фігура", "Склади цілу картинку");

8. На розвиток мислення та просторової уяви ("Уяви, що вийде", "Три силуети", "Знайди двійника", "Зачаровані малюнки");

9. На стійкість уваги ("Простеж за напрямом", "Порівняй два ескізи", "Люстерко",

"Постав оцінку художнику", "Слухай оплески", "Друкарська машинка");

10. На здатність до роботи з олівцем та ручкою ("Склади візерунок за описом", "Заштрихуй цифру", "Переклади намистини", "Дома-люй", "Словниковий диктант").

11. На утворення понять ("Хто швидший", "Анаграми в малюнках", "Словесні анаграми").

Ігри підбирають так, щоб вони чергувались за складністю, за спрямованістю на розвиток різних психічних процесів.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Готовність дітей до школи – одна з актуальних проблем розвитку сучасної дошкільної науки, бо обумовлюється переходом на навчання дітей з шестирічного віку. Готовність розглядається

як комплексна характеристика дитини, в якій рівень розвитку пізнавальних психічних процесів є найбільш важливим для нормального включення дошкільника в шкільне життя.

З метою оптимізації навчально-виховного процесу в дошкільному закладі та підготовки дітей до навчання в школі, доцільно використовувати різноманітні дидактичні ігри, що підвищать рівень розвитку дітей і ефективність підготовки їх до навчальної діяльності.

Дидактичні ігри дуже різноманітні за характером, тематикою, способом вирішення розвиваючих завдань. Навіть самі прості завдання, вправи, які вимагають винахідливості, кмітливості, оригінальності мислення, вміння критично оцінювати умови, є ефективним засобом підготовки дитини до майбутнього навчання в школі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артемова Л.В. Формування суспільної спрямованості дитини-дошкільника у грі. Київ: Вища школа, 1988. 145 с.
2. Запорожец А.В., Эльконин Д.Б. Психология детей дошкольного возраста. Развитие познавательных процессов. Москва: Просвещение, 1964. 350 с.
3. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения: В 2-х т. Москва: Педагогика, 1983. Т. 2. 320 с.
4. Усова А.П. Роль игры в воспитании детей: [сб. статей] / под ред. А. В. Запорожца; [сост. Н. Я. Михайленко]. Москва: Просвещение, 1976. 94, [2] с. : ил.
5. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки в Україні: Навч. посібник / Упорядник І.Г. Улюкаєва; За заг. ред. І.Г. Улюкаєвої. Вид. 2-е, доп. Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, ЛТД", 2008. 213 с.

REFERENCES:

1. Artemova L.V. Formuvannia suspilnoi spriamovanosti dytyny-doshkilnyka u hri. Kyiv: Vyscha shkola, 1988. 145 s. [in Ukrainian].
2. Zaporozhets A.V., Elkonyn D.B. Psykholohyia detei doshkolnoho vozrasta. Razvytye poznatelnykh protsessov. Moscow: Prosveshchenye, 1964. 350 s. [in Russian].
3. Leontev A.N. Yzbrannyye psykholohycheskye proyzedenyia: V 2-kh t. Moscow: Pedahohyka, 1983. T. 2. 320 s. [in Russian].
4. Usova A. P. Rol yhry v vospytany detei: [sb. statei] / pod red. A. V. Zaporozhtsa; [sost. N. Ya. Mykhailenko]. Moscow: Prosveshchenye, 1976. 94 [2] s. : yl. [in Russian].
5. Khrestomatiia z istorii doshkilnoi pedahohiky v Ukraini: Navch. posibnyk / Uporiadnyk I.H. Uliukaieva; Za zah. red. I.H. Uliukaievoi. Vyd. 2-e, dop. Donetsk: TOV "Iuho-Vostok, LTD", 2008. 213 s. [in Ukrainian].